

مطالعه و ارزیابی صفات مشخصه

در تهران
۱۳۶۱

خانواده های مطلقه

پژوهشگر: لوئیز صفری

زمینه پژوهش:

هیچ عصری مانند عصر حاضر خطر دگرگونی کانون های خانوادگی و عوارض سوء ناشی از آن را مورد مطالعه قرار نداده است. در هیچ زمانی مانند اکنون عملاً بشر دچار این، خطر و آثار سوء ناشی از آن نبوده است. آمار نشان می دهد که هر ساله بر تعداد طلاقها افزوده می شود و خطر از هم پاشیدن، بر بسیاری از کانون های خانوادگی سایه افکنده است. به طوریکه از جنگ جهانی دوم به بعد میزان طلاق در کشور آمریکا به طور متوسط از سالی ۴۰۰/۰۰۰ پائین تر نرفته است (مطهری، ۱۳۵۷ - صفحه ۲۵۹ - ۲۵۷).

نتایج پژوهش های انجام شده در کشور انگلستان نشان می دهد که در سال ۱۹۵۸ رقم طلاق به ۲۲/۰۰۰ می رسد، ولی در سال ۱۹۷۸ این رقم به ۴۵۰۰۰ بالغ گردیده (ایلینگ ورث، ۱۹۷۳، صفحه ۲۳).

در میان کشورهای اسلامی، در کشور مصر بیش از سایر کشورها طلاق رایج است و در این مورد آمارهای اغراق آمیزی نیز موجود است. مثلاً بنا به گفته آموزگار (۱۳۵۵) در شهرهای مصر بازا هر چهار ازدواج سه طلاق وجود دارد. در دهات که تفنن و هوس بازی و شهوت رانی کمتر است، در مقابل هر چهار ازدواج یک طلاق ثبت شده است (صفحه ۴۸).

افزایش طلاق منحصر به کشور خاصی نیست. بلکه بیماری عمومی قرن است. یکی از آفتهای اجتماعی است که همه ساله بر تعداد آن افزوده می شود. کشور ما نیز از این آسیب بی نصیب نمانده است. از آمار منتشره معلوم می شود که از سال ۱۳۴۴ تا ۱۳۴۷ تعداد خانواد هائی که در اثر طلاق از هم پاشیده شده اند ۱۵ درصد افزایش یافته است (صلاحی، ۱۳۵۴، صفحه ۱۴۵). و مطابق پژوهش های موجود طلاق هائی که در سه ماهه پایان سال ۱۳۴۶ در تهران واقع شده، جمعا بالغ بر ۱۲۷۵ فقره است. ولی در سال بعد (۱۳۴۷) تنها در یک ماهه آبان این رقم به $\frac{1}{4}$ (بالغ بر ۶۳۷ فقره) می رسد (واحدی، ۱۳۴۷، صفحه ۹. ۴).

مضار ناشی از طلاق گریبانگیر کلیه افراد خانواده و در مفهوم وسیعتر، شامل کلیه افراد اجتماع خواهد شد. زیرا که بسیاری از عقده های روانی و مشکلات روحی صرفاً در اثر

پاشیدگی خانواده پدید می آیند (واحدی، ۱۳۴۷، صفحه ۳۵۱) روانشناسان معتقدند که خانواده عامل مهمی در بهداشت روانی و تکوین شخصیت فرد است. کسانی که با بیماران سایکونوروز^۱ سر و کار دارند، در اغلب موارد می توانند علت بیماری را در خانواده بیابند. ازدواج های مکرر، وجود خواهر و برادر ناتنی، و به طور کلی بی ثباتی خانواده یکی از مهمترین عوامل بیماریهای روانی است (میرسون^۲، ۱۹۷۵، صفحه ۲۲) لنديس^۳ (۱۹۷۵) می گوید که مرگ والدین در مقایسه با طلاق آنان اثرات سوء کمتری در اطفال باقی خواهد گذاشت. وی اشاره می کند که در سال ۱۸۹۰ اکثر کودکان بی سرپرست را گروهی تشکیل می دادند که والدینشان فوت کرده بودند، ولی در سال ۱۹۴۸ و در نتیجه افزایش طلاق، تعداد کودکانی که در اثر طلاق والدین خویش بدون سرپرست مانده بودند افزایش فاحشی یافت. به طوریکه این نسبت از ۳ درصد به ۱۲ درصد رسید. (صفحه ۴۷۱)

درباره اثرات روانی طلاق پژوهشگران به تحقیقات مختلفی پرداخته اند. از آن جمله می توان از پژوهش برون^۵ (۱۹۶۴) نام برد که درباره اثرات طلاق در رشد روانی اطفال است. وی اعلام نموده است که بزهکاری و افسردگی و سایر اختلالات رفتاری در این، کودکان بیش از سایرین دیده می شود (صفحه ۲۸)

به طور کلی اکثر پژوهشگران معتقدند که يك نسبت مستقیم احتمالی بین طلاق و تبهکاری بزرگسالان، و يك نسبت مستقیم قطعی میان طلاق و تبهکاری خردسالان وجود دارد (صلاحی، ۱۳۵۴، صفحه ۱۵۳)

1 - Illing Worth

4 - Landis

2 - Psycho - Neurosis

5 - Brun

3 - Myerson

کسب داده‌ها و اطلاعات جهت توصیف وضعیت موجود در زمینه‌های مشترک خانوادگی، وضع اقتصادی، اعتقادات مذهبی و میزان تحصیلات خانواده‌های مطلقه در تهران بوده است. این پژوهش دارای یک متغیر^۱ است و از طریق استفاده از فن تجزیه و تحلیل یک متغیری مورد بررسی قرار گرفته است.

یک گروه از خانواده‌های مطلقه به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده و داده‌ها تنها یک مرتبه از واحدهای مورد پژوهش اخذ گردیده است. بنابراین کسب اطلاعات به گونه تک مرحله‌ای^۵ انجام گرفته است.

ب: جامعه پژوهش

جامعه پژوهش در این مطالعه کلیه خانواده‌های مطلقه ساکن تهران است که واجد شرایط و معیارهای تعیین شده برای واحد مورد پژوهش در این مطالعه بودند.

ج: نمونه و محیط پژوهش

تعداد کل نمونه‌های مورد پژوهش ۶۰ خانواده مطلقه است که کلیه شرایط لازم جهت اهداف این پژوهش را داشته‌اند. از آنجا که پژوهشگر جهت انتخاب نمونه پژوهش دچار مشکلات عملی مانند عدم همکاری مسئولین محاضر طلاق در زمینه توزیع پرسشنامه بین واحدهای مورد پژوهش شده است، ناچار روش نمونه‌گیری در این پژوهش روش مبتنی بر هدف بوده است. بدین ترتیب که پژوهشگر در خارج محاضر طلاق با افراد مطلقه صحبت کرده و از کسانی که واجد شرایط لازم بوده‌اند خواسته است که در پژوهش شرکت کرده و پرسشنامه را خود و همسر سابقشان پر کرده و برای پژوهشگر پست کنند.

متأسفانه چنین عملی نیز با شکست روبرو شده است و عملاً گروه بسیار اندکی پرسشنامه‌ها را پست کرده‌اند (از مجموع هزار پرسشنامه، فقط ۲۵ پرسشنامه پست گردید). سرانجام پژوهشگر تحقیق خویش را با صرف زمانی حدود چهارماه در اجتماع بعمل آورد. بدین ترتیب که مقابل درب خروجی محاضر پرسشنامه را بین واحدهای مورد پژوهش توزیع کرده و از آنان خواست که در همانجا پاسخ گویند. تعداد دیگری از افراد واجد شرایط نیز از طریق دوستان و آشنایان پرسشنامه دریافت کرده و در پژوهش شرکت کرده‌اند. با این روش مجموعاً ۶۰ خانواده (زن و شوهر مطلقه) در این پژوهش شرکت داشته‌اند.

هانلون^۱ (۱۹۷۴) بر اساس پژوهش‌های جامع و با استناد به شواهد موجود بیان می‌دارد که میزان خودکشی در افراد مطلقه به شدت بالا بوده و به طور کلی ۷/۳۷ درصد خودکشی‌ها در اثر طلاق بوقوع می‌پیوندد (صفحه ۴۶۴)

با توجه به مطالب فوق، پرستاری روانی خانواده از اهمیت و ارزش خاصی برخوردار است. اکنون پرستاران متخصص بهداشت روانی در اغلب نقاط دنیا در کلینیک‌ها و بیمارستانها و جامعه به فامیل درمانی^۲، که اساس آن شناخت و کمک به حل مشکلات خانواده‌هاست پرداخته‌اند، تا شاید بتوانند از پاشیدگی کانونهای خانوادگی جلوگیری بعمل آورند (گاستافسون^۳، ۱۹۷۶، صفحه ۱۹)

با در نظر گرفتن این مطلب که طلاق یکی از مهمترین خطراتی است که در عصر حاضر اساس و شالوده خانواده‌ها را تهدید می‌کند، پژوهشگر بر آن شده است که صفات مشخصه خانواده‌های مطلقه را مورد پژوهش قرار دهد. به این امید که راهنمایی برای پرستاران بهداشت روانی در امر فامیل درمانی باشد و با تشخیص بموقع، بتوانند از وقوع این گونه بحران‌ها در خانواده جلوگیری کنند.

سئوال‌های پژوهش:

این پژوهش یک مطالعه توصیفی است. بنابراین بجای دارا بودن فرضیه، شامل سئوال‌هایی است که در این بررسی به آنها پاسخ داده شده است. سئوالهای پژوهش عبارتند از:

- ۱ - آیا خانواده‌های مطلقه از زمینه‌های مشترک خانوادگی خاصی برخوردارند؟
- ۲ - میزان تحصیلات خانواده‌های مطلقه در تهران چگونه است؟
- ۳ - اعتقادات مذهبی خانواده‌های مطلقه در تهران چگونه است؟
- ۴ - وضع اقتصادی خانواده‌های مطلقه در تهران چگونه است؟

پیش فرض:

این پژوهش بر اساس پیش فرض‌های زیر بنا شده است:

- ۱ - طلاق در تهران بوقوع می‌پیوندد.
- ۲ - خانواده‌های مطلقه از صفات مشخصه خاصی برخوردارند که قابل ارزیابی و رده بندی است.

روش پژوهش:

الف: نوع پژوهش

این پژوهش یک مطالعه توصیفی تحلیلی است. در این تحقیق

1 - Hanlon

4 - One Variable

2- Family Therapy

5- One Shot

3 - Gustafson

د: روش گردآوری داده‌ها

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، همان گونه که ذکر گردید، پرسشنامه بوده است. این پرسشنامه جهت جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها در مورد صفات مشخصه خانواده‌های مطلقه توسط پژوهشگر تهیه و تنظیم گردیده است.

۵: روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای اولین هدف این پژوهش (بررسی زمینه‌های مشترک خانوادگی خانواده‌های مطلقه در تهران) معیار سنجش، سن، تعداد و ترکیب جنسی فرزندان، سن ازدواج زوجین، سن طلاق زوجین، طول مدت ازدواج، ازدواج‌های فامیلی و غیرفامیلی، موافقت و یا مخالفت زوجین و هم‌چنین والدین آنها با ازدواج، وجود و یا فقدان ازدواج چند همسری (چندزنی)، سابقه طلاق در خانواده، دخالت یا عدم دخالت اقوام همسر، شغل، مشکلات جنسی و بالاخره عادات خاص زوجین (مصرف الکل مواد مخدر و یا قماربازی) نمونه‌های مورد پژوهش بوده است.

نوع داده‌های بدست آمده در مورد اولین هدف اسمی^۱ و متناوب^۲ و مشخصات داده‌ها در پاره‌ای موارد گسسته^۳ و در بعضی موارد پیوسته^۴ بوده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها جواب‌های کسب شده در مورد هر یک از معیارهای سنجش به صورت جدول توزیع فراوانی تنظیم شده و به صورت نمودارهایی به نمایش گذاشته شده است. در مواردی نیز به منظور پی بردن به اختلاف و معنی‌دار بودن و یا نبودن آن از آزمون آماری (کای ۵۲) استفاده شده است.

برای دومین هدف این پژوهش (تعیین میزان تحصیلات خانواده‌های مطلقه در تهران) معیار سنجش نوع مدرک تحصیلی واحد مورد پژوهش بوده است که شامل تحصیلات دانشگاهی (فوق دیپلم - لیسانس - فوق لیسانس و دکترا)، تحصیلات دیپلم، تحصیلات دبیرستانی و تحصیلات ابتدائی می‌شود. نوع داده‌ها اسمی و مشخصات داده‌ها مطلق بوده است و به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، جواب‌های کسب شده در مورد هر یک از معیارهای سنجش به صورت جدول توزیع فراوانی تنظیم شده و به صورت نمودارهایی به نمایش گذاشته شده است. در مواردی نیز به منظور پی بردن به اختلاف و معنی‌دار بودن یا نبودن آن از آزمون آماری (کای ۲) استفاده شده است.

برای سومین هدف این پژوهش (ارزیابی اعتقادات مذهبی خانواده‌های مطلقه در تهران) معیار سنجش ایمان به وجود خداوند، اقامه ۱۷ رکعت نماز روزانه و گرفتن روزه در ماه مبارک رمضان بوده است. بدین ترتیب اعتقادات مذهبی به

اعتقادات مذهبی شدید (فردی که کلیه معیارهای فوق را دارد)، اعتقادات مذهبی متوسط (فردی که از معیارهای فوق دو معیار را دارد)، اعتقادات مذهبی کم (گروهی که فقط یکی از معیارهای فوق را دارد)، و بالاخره بدون اعتقادات مذهبی (گروهی که هیچ یک از معیارهای مورد نظر را نداشتند) طبقه‌بندی شد. نوع داده‌ها اسمی مشخصات داده‌ها مطلق بوده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، جواب‌های کسب شده به صورت جدول توزیع فراوانی تنظیم شده و به صورت نمودارهایی به نمایش گذاشته شده است. در مواردی نیز از آزمون آماری (کای ۲) استفاده شده است.

برای چهارمین هدف این پژوهش (تعیین وضع اقتصادی خانواده‌های مطلقه در تهران) معیار سنجش میزان پس‌انداز ماهیانه و همچنین اظهار نظر صریح در پاسخ به سؤال زیر بوده است: «آیا هرگز در طول زندگی مشترک با همسر سابقتان از نظر مالی در مضیقه بوده‌اید؟»

نوع داده‌ها اسمی، مشخصات داده‌ها گسسته بوده است. جواب‌های کسب شده در مورد هر یک از معیارهای سنجش به صورت جدول توزیع فراوانی تنظیم شده است و به صورت نمودارهایی به نمایش گذاشته شده است.

نتیجه‌گیری نهائی:

براساس داده‌های کسب شده در این پژوهش، خانواده‌های مطلقه از مشخصات خاصی در رابطه با زمینه‌های مشترک خانوادگی، میزان تحصیلات، چگونگی اعتقادات مذهبی و شرایط خاص اقتصادی برخوردار بوده‌اند. این پژوهش در رابطه با هر یک از موارد فوق، اطلاعاتی را کسب کرده و مبنائی جهت شناخت این گروه از خانواده‌ها فراهم آورده است.

یافته‌های این تحقیق در ارتباط با اولین سؤال مورد پژوهش (آیا خانواده‌های مطلقه از زمینه‌های مشترک خانوادگی خاصی برخوردارند؟) بیانگر این مطلب بوده است که خانواده‌های مطلقه مرکب از زوجینی جوان (سن ازدواج کمتر از ۲۰ سال)، بدون فرزند و در پاره‌ای مواقع دارای فرزندان دختر بیش از پسر هستند. زوجین فوق غالباً دارای اختلاف سنی بیش از ۷ سال بوده و ازدواج در اکثریت آنان بدون آشنائی قبلی (۵۵ درصد) و نامزدی (۸۰ درصد) انجام گرفته است.

1 - Nominal Data

4 - Continuous

2 - Interval Data

5 - Chi - Square

3 - Discrete

خانواده‌های مذکور در غالب مواقع (۷۸/۳۳ درصد) ازدواج غیر فامیلی و بدون رضایت والدین (۵۷/۵ درصد) داشته‌اند و زوجین با موافقت خود (۹۵/۸۳ درصد) اقدام به ازدواج کرده‌اند. نکته مهم دیگری که با استناد به یافته‌های این پژوهش و در ارتباط با زمینه‌های مشترک خانوادگی خانواده‌های مطلقه مشخص می‌گردد، کوتاه بودن مدت زناشویی آنان بوده است. به طوریکه ۵۵ درصد از خانواده‌های فوق کمتر از سه سال با یکدیگر زناشویی داشته‌اند. نتایج حاصل از این پژوهش همچنان بیانگر این مهم است که در بسیاری مواقع (۶۲/۵ درصد) اقوام و بستگان در زندگانی زناشویی آنان دخالت کرده‌اند. زوجین جوان در ۵۰ درصد موارد فاقد شغل بوده و مشکلات جنسی به میزان قابل توجهی (۶۲/۵ درصد) روند طبیعی و منطقی زندگی زناشویی آنان را خدشه‌دار کرده است. بالاخره وجود عادات بخصوص نظیر استعمال الکل و مواد مخدر و قماربازی بر اساس یافته‌های این تحقیق، در کمتر از نیمی (۴۰/۸۳ درصد) از آنان وجود داشته است.

نتایج حاصل از این تحقیق در ارتباط با دومین سؤال مورد پژوهش (میزان تحصیلات خانواده‌های مطلقه در تهران چگونه است؟) بیانگر این مهم بوده است که میزان تحصیلات خانواده‌های مطلقه در ۱۹/۱۷ درصد از تحصیلات ابتدایی تجاوز نمی‌کند که خود می‌تواند دلیلی جهت عدم شناخت و آگاهی از مسائل و ارزش‌ها و رفع اصولی نیازمندی‌های شخصی اعم از جسمی، روانی و اجتماعی باشد. نکته مهم دیگری که در ارتباط با میزان تحصیلات زوجین و بر اساس یافته‌های این پژوهش مشخص می‌گردد، وجود ناهماهنگی و اختلاف سواد خانواده‌های مطلقه است.

یافته‌های حاصل از این تحقیق در ارتباط با سومین سؤال مورد پژوهش (اعتقادات مذهبی خانواده‌های مطلقه در تهران چگونه است؟) نمایانگر این نکته بوده است که اکثر خانواده‌های مطلقه از الگوی مذهبی خاصی برخوردار بوده‌اند. بدین معنی که گرچه بیش از نیمی از آنان دارای اعتقادات مذهبی بوده‌اند ولی عدم هماهنگی و اختلاف فراوانی در چگونگی پراکندگی میزان اعتقادات فوق در آنان موجود بوده است. به طور کلی زنان دارای اعتقادات مذهبی بیش از مردان بوده‌اند. با تکیه بر یافته‌های این پژوهش در رابطه با اعتقادات مذهبی می‌توان چنین نتیجه گرفت که دین و مذهب اگر به معنای واقعی آن توسط خانواده پذیرفته شود و رعایت اصول و دستورات آن توسط زوجین به یک میزان انجام گیرد، در پذیرش مشکلات و

مقابله با آنها تاثیر خواهد داشت، در غیر این صورت عامل فوق نیز در صورتی که تحت تاثیر سایر عوامل قرار گیرد کم و بیش خدشه‌دار می‌گردد.

یافته‌های این تحقیق در رابطه با چهارمین سؤال مورد پژوهش (وضع اقتصادی خانواده‌های مطلقه در تهران چگونه است؟) نکته مهم و اساسی را تعیین می‌کند. بدین معنی که عامل مشکلات مالی و اقتصادی، به طور کلی یکی از مهمترین مشخصه‌های خانواده‌های مطلقه است. اکثریت خانواده‌های مطلقه مورد بررسی (۶۸/۳۳ درصد) فاقد پس انداز ماهیانه بوده و ۸۳/۳۳ درصد از نمونه‌های مورد بررسی نیز اظهار کرده‌اند که در طول زندگی مشترک با همسر سابقشان از نظر مالی در مضیقه بوده‌اند.

در خاتمه به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که تنها یک مشخصه نمی‌تواند باعث بروز عدم سلوک و طلاق گردد، بلکه تداخل مشخصه‌ها و چندعامل در یک زمان این زمینه را فراهم می‌آورد.

نمودار (۱) با استناد به یافته‌های پژوهش، نمایانگر صفات مشخصه خانواده‌های مطلقه تحت بررسی است.

موارد استفاده در پرستاری:

محیط خانواده نخستین و با دوام‌ترین عاملی است که در رشد شخصیت افراد تاثیر می‌کند. خانواده نقش موثری را در آشنایی کودک با زندگی جمعی و فرهنگ جامعه اجرا می‌کند. کودکانی که در عصر حاضر زندگی می‌کنند، اجتماع فردا، رادر دست خواهند گرفت و سرنوشت آنان با آینده جامعه همبستگی مستقیمی دارد.

این آینده‌سازان جامعه احتیاج به روش تربیتی منطقی و اصولی در چهارچوب خانواده دارند. و کلیه نهادهای جامعه در این امر خطیر وظیفه خاصی را برعهده دارند. آن دسته از کودکانی که در خانواده‌های متلاشی بزرگ شده و شخصیت آنان تحت شرایط نامناسب با محیط زیست شکل و قوام یافته است، به سختی قادر خواهند بود با محیط اطراف خود سازگاری و انطباق برقرار کنند. در هر حال باید به این نکته توجه داشت که کلیه بررسیها و مطالعات انجام شده در مورد بهداشت روانی خانواده، همواره یک هدف مشترک و مشخص را دنبال می‌کند و این هدف عبارت از حفظ بقاء خانواده و جلوگیری از متلاشی شدن آن و در نتیجه نابسامانی کودکان است. بر این اساس اولین قشری که در جامعه می‌تواند این

هدف را به نتیجه برساند، کادر بهداشتی - روانی است. از این رو یافته‌های این پژوهش می‌تواند در موارد زیر کاربرد مؤثری را عرضه کند:

در یک بعد وسیع بهداشتی - اجتماعی می‌تواند زمینه‌های مشترک خانوادگی خانواده‌های مطلقه را در اختیار پرستاران بهداشت روانی (درمانگران روانی) قرار داده و آنان را یاری دهد تا با آشنائی با صفات مشخصه‌ای که زمینه‌ساز جدائی و طلاق هستند، و با روحیه‌های خلاق و با احساس مسئولیت، چون مربی دقیق و هوشیاری این زمینه‌ها را بررسی کرده و با ترتیب دادن جلسات بحث و مشاوره گروهی و فردی خانواده‌های دارای اشکال را با واقعیت و مسئولیت‌های زندگی آشنا کنند و آنان را در راه ایجاد یک رابطه واقعی محبت‌آمیز، مبتنی بر عشق و اعتماد یاری دهند و بدینوسیله برای پیشگیری از طلاق بکوشند.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند از طریق فامیل درمانی به پرستاران بهداشت روانی کمک کند تا آنان با مشکلات خانواده‌های مطلقه آشنا شوند و با برقراری تماس نزدیک و جلسات مشاوره و راهنمایی برای کلیه اعضا خانواده، والدین و جوانان را با مسائل و مشکلات زندگی زناشویی آشنا کنند و به آنان یاری دهند تا با گسترش دانش و توانائیهای خود بتوانند روش صحیح تربیت و پرورش کودک را فرا گیرند و جهت ایجاد محیط گرم و صمیمی خانوادگی که رهنمودی سالم برای بقاء زندگی زناشویی است با یکدیگر مشارکت کنند. تذکر این نکته ضروری است که فامیل درمانی نه تنها روشی موثر برای زوجین دارای اختلاف است، بلکه این روش می‌تواند برای کلیه خانواده‌ها به عنوان یک طریقه پیشگیری از ناسازگاری اجتماعی، عاطفی و خانوادگی توسط پرستاران بهداشت روانی مورد استفاده قرار گیرد.

با استناد به یافته‌های این پژوهش و از آنجا که اطلاعات کسب شده در این تحقیق نشان داده است که دخالت‌های بستگان و اقوام در زندگی زناشویی گروه بسیاری از خانواده‌های مطلقه وجود داشته است. لذا پرستاران بهداشت روانی می‌توانند به عنوان مشاور و هنگام فرد درمانی، فامیل درمانی و گروه درمانی، با خانواده‌های مورد اشکال، به این نکته اشاره کنند و از آنان بخواهند تا از دخالت‌های بی‌مورد و غیر اصولی بستگان و دوستان در زندگی خانوادگی خویش جلوگیری کنند.

در حیطه خدمات پرستاری مدارس، نتایج این پژوهش که حاوی اطلاعات مفید و جامعی در زمینه خصوصیات مشترک

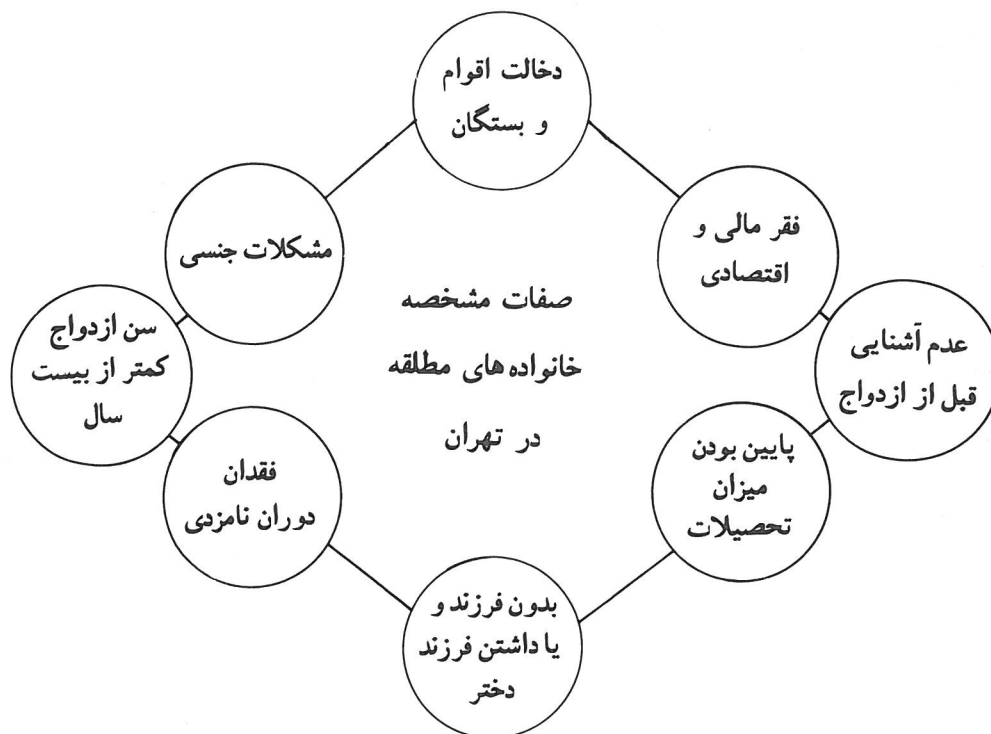
خانوادگی، مذهبی، اقتصادی و بخصوص تحصیلی این گروه از خانواده‌هاست، می‌تواند برای مربیان مدارس، مشاورین و پرستاران بهداشت مدارس رهنمودی باشد تا با شناسائی زمینه‌های مشترک فوق، به مشکلات دانش‌آموزان توجه بیشتری بکنند و با ترتیب دادن تماس‌های فردی و تشکیل جلسات مشاوره و راهنمایی برای آنان و همچنین برنامه‌های آموزشی و تربیتی برای والدین، آنان را به مسئولیت‌ها و وظائف خود در قبال سرنوشت و آینده فرزندان خویش واقف سازند.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند مورد استفاده پرستاران بهداشت جامعه قرار گیرد و اطلاعات مفیدی در زمینه خانوادگی خانواده‌های مطلقه و گروهی که نیاز به بررسی و کنترل دارند در اختیار آنان قرار دهد. پرستاران بهداشت نیز قادر خواهند بود که در بازدید منازل، موارد مشکوک و خانواده‌های نابسامان را شناسائی کنند و ترتیب پیشگیری و کنترل این موارد را از طریق مسئولین بدهند.

یافته‌های این تحقیق بیانگر این مهم بوده است که مسئله دخترزائی در اجتماع ما هنوز مسئله لاینحلی است و می‌تواند یکی از مشخصه‌های خانواده‌های مطلقه محسوب گردد. از این رو یافته‌های این پژوهش می‌تواند در کلینیک‌های مادران و کودکان مورد استفاده قرار گیرد و آنان را یاری دهد تا در ورای آموزش مسائل پرورش جسم کودک، معلومات مفید و موثری در مورد چگونگی تعیین جنسیت کودکان به والدین عرضه کنند و با تشکیل کلاسهای آموزشی به والدین کمک کنند تا درک صحیحی در این زمینه پیدا کنند و با نقش فرزندان پسر و دختر در جامعه امروز آشنا گردند.

یافته‌های این پژوهش و اطلاعات کسب شده در این تحقیق نشان داده است که یکی از مشخصه‌های خانواده‌های مطلقه سن ازدواج زیر ۲۰ سال است. از این رو نتایج این پژوهش می‌تواند در فعالیت‌های آموزشی پرستاران بالینی که با بیماران در رده‌های مختلف سنی مواجه هستند موثر باشد و به آنان کمک کند تا با توصیه‌ها و راهنمایی‌های جامع، مضار ازدواج‌های زودرس را به اطلاع نوجوانان و خانواده‌های آنها برسانند.

در خاتمه یافته‌های این پژوهش همراه با سایر تحقیقات و بررسیهای انجام شده در زمینه‌های مختلف خانوادگی می‌تواند محققین علوم انسانی را در تشخیص و شناخت هر چه بیشتر خصوصیات که ممکن است موجب از هم گسستگی خانواده‌ها شود یاری دهد.

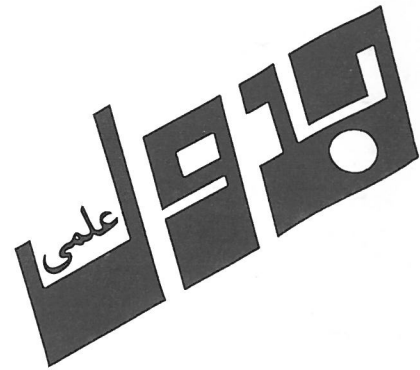
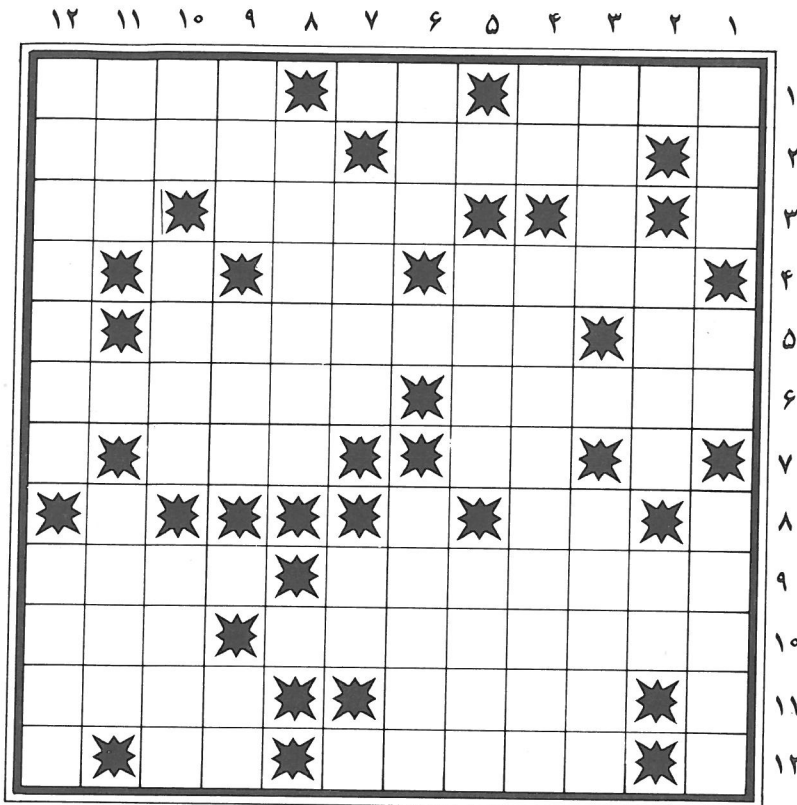
فهرست منابع و مآخذ فارسی

- آموزگار، حبیب‌الله. مقام زن در آفرینش. تهران: انتشارات اقبال، ۱۳۵۵.
 صلاحی، جاوید. تحقیق اجتماعی، روانشناسی، تربیتی درباره بزهکاری اطفال و نوجوانان. تهران: انتشارات گوتنبرگ، ۱۳۵۴.
 مطهری، مرتضی. نظام حقوق زن در اسلام. چاپ هشتم. قم: انتشارات صدرا، ۱۳۵۷.
 واحدی، قدرت‌الله. طلاق. تهران: انتشارات آسیا، ۱۳۴۷.

منابع و مآخذ خارجی

- BRUN, G. THE CHILDREN OF DIVORCE IN DENMARK. U. S. A: BULL MENNIGER CLINIC, 1964.
 GUSTAFSSON, KAY.: AND AUTHER, JERRY. "GROUP INTERVENTION TECHNIQUES: A PRACTICAL GUIDE FOR PSYCHIATRIC TEAM MEMBERS." JOURNAL OF PSYCHIATRIC NURSING AND MENTAL HEALTH SERVICES (JULY 1976): 19.
 HANLON, JOHN. PUBLIC HEALTH ADMINISTRATION AND PRACTICE. 6TH ed. SAINT LOUIS: MOSBY CO., 1974.
 ILLING WORTH, RONALDS. THE CHILD AT SCHOOL. OXFORD: BLACKWELL SCIENTIFIC PUBLICATION, 1973.
 LANDIS, PAUL. SOCIAL PROBLEMS IN NATION AND WORLD. NEW YORK: LIPPINCOTT CO., 1975.
 MYERSON, SIMON, ADOLESCENCE AND BREAK DOWN. LONDON: GEORGE ALLEN AND UNWIN, 1975.

☆ طرح و تنظیم جدول:
فروغ رفیعی

افقی:

۱ - است - از الفبای انگلیسی که اگر يك خط تیره بالای آن باشد در طب معنی «با» می دهد.
۵ - برای فعل و انفعالات شیمیائی بدن ضروری است - نام لاتین به معنی تنگه، نوار یا مجرای باریکی که دو قسمت را به یکدیگر وصل می کند.
۶ - نموداری که حروف آن بتدریج کوچک میشود و برای اندازه گیری دید دور بکار می رود - يك نوع اسهال که در اثر يك موجود زنده تکیاخته ای ایجاد میشود با يك حرف اضافی در اول آن.
۷ - عکس العمل دفاعی و طبیعی بدن در مقابل عفونت - واژه لاتین به معنی عصب.

۱ - از شایعترین بیماریهای ویروس بثورى دوران طفولیت - با افزایش این عامل تکاملی درصد بیماریهای قلبی افزایش می یابد - قفسه ای بدون سقف که برای جلوگیری از صدمه به طفل در منزل او را داخل آن قرار میدهند.
۲ - پیشوندی لاتین به معنای خارج یا قسمت خارجی يك بافت - از فراوانترین فلزات قلیایی که کاتیون اصلی مایعات خارج سلولی بدن است.
۳ - بهترین شیر برای نوزاد - پیشوندی است لاتین به معنی «دو» ولی برعکس نوشته شده.
۴ - سندرم نارسائی ایمنی اکتسابی که بالای قرن حاضر

- ۸ - از گروههای خونی.
- ۹ - اولین مدفوع نوزاد - واژه لاتین به معنی دهنده.
- ۱۰ - انقباض عضلات گردنی همراه با چرخش گردن - از مهمترین اعضای بدن که اختلال آن می تواند بیماریهای سیانوز دهنده ایجاد کند.
- ۱۱ - توجه بیش از حد به کودک معمولاً باعث بروز این حالت در وی میشود ولی از آخر بخوانید - فلز پوشاننده دیواره رادیولوژی از این نوع است.
- ۱۲ - واژه لاتین پرده صماخ - اختلال در متابولیسم آن از عوامل ایجاد بیماری ویلسون میباشد.
- ۶ - تا این ماه از حاملگی بسیاری از عوامل می توانند برای جنین خطرناک باشند - واژه لاتین به معنی تخمک ها «در زن».
- ۷ - در برخی بیماریهای متابولیک ممکن است در ادرار ظاهر شود - بچه خوره.
- ۸ - سرعت رسوب گلبولهای قرمز خون.
- ۹ - اگر Rh او منفی باشد نوزاد دچار هیپ عارضه خونی نخواهد شد - واژه لاتین استخوانی که قسمتی از دیواره بین حفرات بینی را تشکیل میدهد - باید آن را از دسترس افراد بخصوص کودکان دور نگهداشت.
- ۱۰ - از ویتامینهائی که بر فعالیت تولید مثل موثر است - واژه لاتین به معنی بزرگ بودن يك توده بیماری ناشی از اختلال در متابولیسم پورین.
- ۱۱ - فلزی که بیشتر نمک های آن در طب و بخصوص بیماریهای پوستی مورد استفاده دارد - واژه طبی به معنی پیاز.
- ۱۲ - از عوامل ایجاد کننده گواتر ساده - واژه طبی بیماری هاری.

عمودی

- ۱ - واژه لاتین در مورد قسمت حفره مانند يك عضو که گاهی حاوی مایع است - تکرار يك حرف - واژه لاتین در مورد داروها و موادی که ایجاد تهوع و استفراغ میکنند.
- ۲ - تجمع موضعی چرک در اثر واکنش بافت - واژه طبی به معنی قلب.
- ۳ - از قسمتهای انتهائی ستون فقرات - واژه لاتین التهاب گوش.
- ۴ - از حشرات ناقل بیماریهای عفونی مثل طاعون - کوری رنگ و هر نوع انحراف از احساس و شناخت رنگ ها.
- ۵ - ولادت این بانوی گرانقدر اسلام روز پرستار نامیده شده - استخوانها در کهولت دچار این حالت میشوند ولی از آخر بخوانید.

Study and assessment specific characteristic divorced families

Safari Loies

In any era to the present era, Risk of Changes of family and their adverse effects are not studied and also these adverse effects are now more than any time. Statistics show that each year the number of divorce will increase and there is the risk for many families. So, after the Second World War II the rate of divorce is not lower from average of 400,000 cases. The result of research in England showed that the rate of divorce in 1985 will be 22,000 and in 1978 will be 45,000. Egypt has the highest rate of divorce among Muslim countries and there is an exaggerated Statistics about it. For example, according to Amozeghar (1355) there is 3 divorce for every 4 marriage. In the village which entertainment and lust is lower than the city, there is 1 divorce for every 4 marriage.

Keyword: specific characteristic, divorced families, assessment